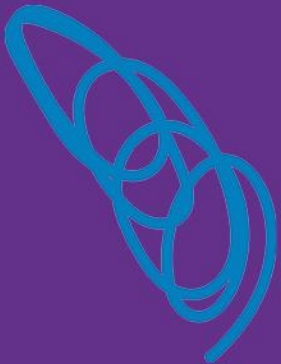
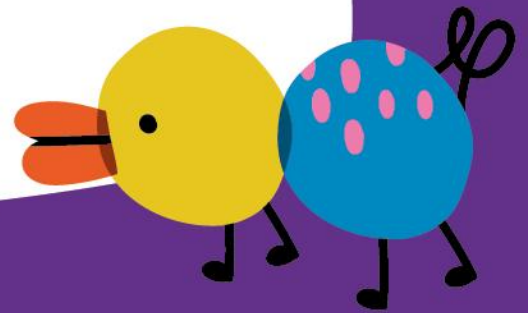

Protocol Veilig slapen

Februari 2026

etuda

Inhoudsopgave

Protocol veilig slapen	3
1. De 4 van veilig slapen	3
1.1 Een passende slaapzak	4
1.2 Op de rug slapen	4
1.3 In een veilig bed	5
1.4 We houden voldoende toezicht	7
2. Bed ritueel	7
3. Slapen op de groep	7
4. Communicatie met ouders	8
4.1 Communicatie bij aanmelding	8
4.2 Start op de opvang	8
5. Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid	9

Protocol veilig slapen

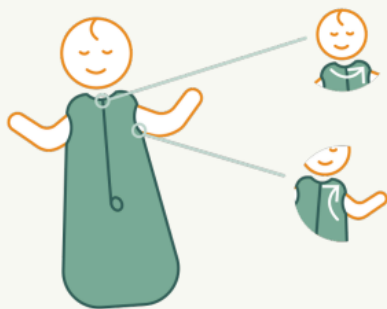
Dit protocol heeft betrekking op het slaapklimaat en op de preventie van wiegendood. In Nederland komt het af en toe voor dat een baby tijdens het slapen onverwacht overlijdt. Uit onderzoek is gebleken dat dit risico het hoogst is bij kinderen tussen de 2 en 7 maanden. Daarom volgen we de landelijke richtlijnen Preventie Wiegendood. Actuele ontwikkelingen kunnen leiden tot aanvulling van dit protocol.

In de kinderopvang zijn alle professionals op de hoogte van de veilig slapen adviezen. Ouders ontvangen deze adviezen meestal via consultatiebureau, verloskundigen of kraamzorg. De adviezen voor veilig slapen gelden voor de 1ste 2 levensjaren.

1. De 4 van veilig slapen

Als wij een kind in bed leggen, dan....

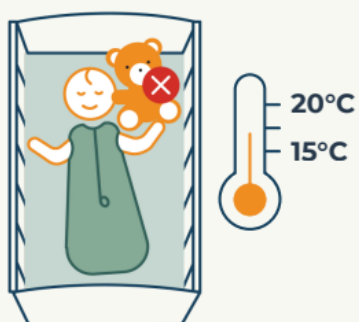
- 1 ...leggen wij de baby in een slaapzak

- 2 ...leggen wij de baby op de rug

- 3 ...leggen wij de baby in een veilig bedje

- 4 ...houden wij voldoende toezicht

1.1 Een passende slaapzak

We leggen een kind in een passende slaapzak in bed. Ouders brengen zelf een slaapzak mee. Mocht een kind geen slaapzak bij hebben dan maken we het bed kort op met een laken en een deken (tot 2 jaar). We gebruiken dus niet standaard een laken of deken.

In sommige gevallen mag een kind in een slaapzak ingestopt worden met een laken.

Voorwaarde is dat het bed laag wordt opgemaakt, dus met het kind met de voetjes bij het voeteneind. Deze uitzondering maken we voor:

- Baby's die aanstalten maken om te gaan omdraaien van rug naar buik, maar nog niet in staat zijn om zelf terug te draaien. Het strakke laken zorgt ervoor dat de baby langer veilig op de rug blijft liggen.
- Baby's die erg veel huilen en/of onrustig zijn en daardoor slecht slapen. Het strakke laken draagt bij aan een gevoel van geborgenheid.

Een passende veilige slaapzak heeft de volgende kenmerken:

- Niet te warm; de temperatuur van de slaapkamer is bepalend voor het type (met of zonder mouwen) en de dikte van de slaapzak. Bespreek met ouders wat er nodig is.
- De slaapzak is passend en sluit aan bij de armen en de nek.
- De slaapzak sluit met een rits, niet met knopen of drukkers. De sluiting van de rits zit ter hoogte van de onderbeentjes.
- Armen kunnen vrij bewegen en zitten niet opgesloten in de slaapzak.

We kijken kritisch naar de slaapkleding van het kind: geen capuchon, koordjes, speldjes, elastiekjes, speenkoordjes en sieraden (waaronder barnsteensieraden). We doen een kind binnen ook geen muts op in bed.

Slaapt een kind thuis met een fopspeen dan geven we deze ook consequent voor het slapen, omdat veranderingen in routine het risico kunnen verhogen. Controleer de fopspeen op scheurtjes voordat je deze aan een kind geeft.

1.2 Op de rug slapen

We laten een kind, tot 1 jaar, altijd op de rug slapen. We leggen een kind niet op de buik/zij in bed. Ook bakeren we een kind niet in. Het risico op wiegendood wordt hiermee namelijk wel 4 tot 5 maal vergroot. Een risico wat we binnen Etuda niet willen nemen.

Enige uitzondering hierop kan zijn:

- Als een kind om medische redenen, met een verklaring van een medisch specialist, op de buik/zij gelegd moet worden of ingebakerd moet worden.

Voorwaarden hiervoor zijn:

- Ouders hebben het toestemmingsformulier veilig slapen ondertekenend.
- Ouders hebben aanvullend een verklaring van een arts die ze overhandigen. Deze verklaring voegen we toe in het ouderportaal bij kindgegevens.
- Inbakeren doen we alleen met een kant-en-klare inbakerdoek (dus geen inbakerslaapzak) waarbij de baby stevig ingepakt wordt met de armpjes langs het lichaam. Rondom de heupen zit de doek losser waardoor de baby zijn beentjes kan optrekken en spreiden wat goed is voor de ontwikkeling van de heupen. Ouders geven vooraf een instructie hoe de doek te gebruiken. Vanaf 4 maanden bouwen we het gebruik van de inbakerdoek af. Voordat een kind begint met draaien moet het zijn afgebouwd. Starten met inbakeren als een kind 4 maanden of ouder is, doen we nooit.
- We maken dit zichtbaar op het slaapkamer bord achter de naam van het kind met de letter B (buikslapen), Z (zijligging) of de letter F (fixeren).
- We kijken hierbij altijd naar de veiligheid op dat moment. De pedagogisch professional kan afwijken van buik/zij ligging of inbakeren ook al is er toestemming gegeven.

- Kind kan nog niet zelfstandig draaien. Kinderen die al kunnen draaien of daar mee bezig zijn bakeren we niet in en leggen we niet op de buik/zij.

Draait een kind zelf naar de buik, leggen we het kind weer terug op de rug. Zodra een kind motorisch zo ontwikkeld is, dat het vlot kan draaien van rug naar buik en ook weer andersom, is het niet langer nodig om het kind terug te draaien.

Kritieke ontwikkelingsfase; eerste keer omdraaien van rug naar buik

In de fase waarin een baby probeert om voor de eerste keer om te draaien van rug naar buik, is er een sterk verhoogd risico op wiegendood. De keren daarna, als de baby het omdraaien nog niet goed beheerst en nog niet kan terugdraaien, geven ook een verhoogd risico. De baby kan met het gezichtje tegen het matras komen te liggen en daardoor niet goed ademen. Vaak komt deze kritieke fase in de ontwikkeling van de baby juist op het moment dat het nog maar net gestart is in de kinderopvang.

Belangrijke aandachtspunten in deze fase zijn:

- Wij informeren ouders direct als hun baby pogingen doet tot draaien naar de buik.
- Omgekeerd vragen wij de ouders actief of hun baby thuis al pogingen doet tot draaien naar de buik, zodat wij hierop voorbereid zijn.
- Wij leggen ouders uit waarom deze fase zo risicovol is. Daarnaast adviseren we ouders om hun baby overdag tijdens het spelen regelmatig even op de buik te leggen, terwijl de ouder erbij blijft. Dat is goed voor de motorisch ontwikkeling en het helpt bij het leren terugdraaien van buik naar rug.
- Bij een baby in deze ontwikkelingsfase nemen wij extra maatregelen wat betreft het stevig instoppen met een strakgespannen laken en frequenter toezicht om de 10 minuten. Als een baby toch zelf naar de buik gedraaid is, leggen we de baby terug op de rug.

1.3 In een veilig bed

We leggen het kind in een veilig bed in de slaapkamer.

Slaapkamer:

- Kinderen tot 1.5 jaar slapen in een slaapkamer. Voor kinderen vanaf 1.5 jaar is dit niet verplicht. De ruimte moet dan wel voldoen aan een veilige en gezonde omgeving.
- De aanbevolen slaapkamertemperatuur ligt tussen de 15 en 20 graden. De ruimte moet goed geventileerd zijn. Bij hoge buitentemperaturen in de zomer is dat niet altijd haalbaar. In dat geval kan de slaapkamer voordat de kinderen gaan slapen gekoeld worden met een airco of ventilator. Zie voor meer informatie het hitteprotocol.
- Dagelijks worden de slaapkamers minimaal een half uur gelucht (natuurlijke ventilatie). Er worden maatregelen genomen voor een goede zuurstoftoevoer en temperatuur.

Bed:

- Ieder kind slaapt in een bed met eigen beddengoed wat gewisseld wordt als er een ander kind gaat slapen.
- Het matras is stevig en precies passend voor het bed en heeft een ventilerende toplaag.
- Indien een ledikant een verstelbare bodem heeft, wordt altijd de laagste stand gebruikt.
- Doe alle sluitingen goed dicht als het kind in bed ligt en controleer dit nog eens.
- Leg het kind met de voeten tegen het voeteneinde van het bed.
- We gebruiken in bed geen: (zijligging)kussen, kussenachtige/ grote knuffels, hoofdbeschermer (hydrofiele luier), zijbeschermers, dekbed, plastic zeiltje, tuigjes, koorden of voorwerpen van zacht plastic.
Een kleine knuffel of een klein knuffeldoekje mag wel als het niet het hele gezicht van het kind kan bedekken en niet helemaal gevuld is.

Buiten slapen

Op steeds meer locaties kunnen kinderen ook buiten slapen. Buiten slapen kan positief bijdragen aan de slaapkwaliteit. Kinderen die buiten slapen zijn vaak rustiger en slapen langer, wat komt door de frisse lucht, daglicht en de rustgevende geluiden van de natuur. Het buitenbed is gecertificeerd volgens de wettelijke bepalingen.

We houden ons aan de volgende richtlijnen voor buiten slapen:

Plaats van het buitenbed

- Het buitenbedje staat op een vlakke ondergrond.
- Het buitenbedje is niet direct toegankelijk voor mensen van buitenaf. Het staat in de tuin van het kinderdagverblijf die is omheind met een hek of ander soort omheining.
- Vanuit groepsruimte is direct toezicht op het buitenbed.
- Ventilatieopeningen en raampjes van het bed worden niet afgedekt, het horrengas is vrij. Het bed wordt niet tegen een muur geplaatst.
- Het buitenbedje wordt alleen buiten gebruikt.

Vorbereiding op het buiten slapen

- Voor gebruik wordt gecontroleerd of het horrengas intact is en of het bedje op 4 wielen stevig en op de rem staat.
- Indien vochtig, wordt het bedje aan de binnenkant gedroogd met een doek.
- Het matras en beddengoed wordt in de ochtend neergelegd en opgedekt. Na gebruik of in elk geval aan het einde van de dag wordt dit binnengehaald.
- Check de voorwaarden om buiten te slapen: We meten de temperatuur in het bedje met een thermometer om te checken welke kleding noodzakelijk is. We kijken naar de windrichting.

Gebruik van het buitenbed

- Een kind mag alleen in een buitenbedje slapen als ouders hier toestemming voor hebben gegeven. De toestemming is terug te vinden in de kindkaart in het ouderportaal.
- Kinderen worden gekleed op het slapen in het buitenbed (rekening houdend met de seizoenen). Kinderen slapen in een passende slaapzak die past bij de temperatuur, die door ons wordt verzorgd. Bij lage temperaturen kun je dit eventueel aanvullen met een deken. Ook bij het buitenslapen worden de maatregelen ter voorkoming van warmtestuwing in acht genomen.
- Afhankelijk van de gevoelstemperatuur kan het nodig zijn om bij lage temperaturen een kindje dat buiten slaapt een mutsje op te doen. Belangrijk hierbij is dat het een mutsje is zonder koorden, dat goed pasten dat niet over het gezichtje kan zakken als de baby met het hoofdje draait.
- Er hangt een recent beddenschema (afbeelding bed met naamkaartje (hetzelfde als op slaapkamerbord) bij het buitenbed welke dagelijks wordt ingevuld. Indien er een calamiteit is, kunnen de pedagogisch professionals meteen zien wie in het buitenbedje ligt.
- We zorgen dat we het kind altijd kunnen horen door het raam open te zetten of door een babyfoon te gebruiken. We controleren ook hier hetzelfde als binnen, zie 1.4.
- Laat een baby wennen aan buiten slapen. Begin met 1 slaapje op de dag buiten en bouw dit langzaam op.
- Het buitenbed is altijd gesloten ook als er geen kindje in ligt i.v.m. insecten, blaadjes etc. die in het bedje kunnen komen.

Aan het einde van de dag

- Halen we de thermometer en de matrassen binnen
- Halen we beddengoed af en wassen deze uit
- Wassen we slaapzakken van het kinderdagverblijf uit

We gebruiken het buitenbed niet:

- Bij extreme weeromstandigheden zoals dichte mist, harde wind, felle zon en zeer warm weer (27 graden en warmer), harde regen als het in het bedje regent, strenge vorst (-5 graden en kouder).
- Als een kind niet fit is of een neurologische stoornis heeft.
- Elke keer wordt door de pedagogisch professionals afgewogen of de omstandigheden (o.a. adem ik schone lucht? Atlas leefomgeving) voor betreffende kind goed zijn om buiten te slapen.

1.4 We houden voldoende toezicht

- Controleer slaapkamers en buitenslaapplekken meerdere keren tijdens de slaaperiode, loop ten minste iedere 15 minuten in ieder geval de slaapkamer binnen om te checken.
- Houd baby's die net gestart zijn tijdens het slapen extra goed in de gaten. Er zijn sterke aanwijzingen dat verandering in routine en omstandigheden tot extra stress kunnen leiden en slaapverstoring kunnen veroorzaken. We controleren bij startende baby's iedere 10 minuten.
- Als de directe omgeving verlaten wordt, zetten we een babyfoon aan.
- Let op warmtestuwing. Bij een (slapende baby) kun je in de nek voelen of hij/zij het warm genoeg heeft. Een baby met zweet in de nek, heeft het te warm.

2. Bedritueel

Door een herkenbaar bedritueel te vormen geef je het kind meer houvast en rust, worden verschillende dagdelen beter herkenbaar en creëer je een gevoel van vertrouwdheid en veiligheid.

Tijdens de intake met ouders vertellen we hoe we onze bedrituelen en hoe we muziek hierbij in kunnen zetten. Het gebruik van muziek kan worden ingezet om een kind rustiger te laten slapen. In de baarmoeder heeft het kind veel geluiden gehoord en was het nooit stil. Nu slapen in een stille slaapkamer kan ervoor zorgen dat een kind moeilijk in slaap komt. Zacht geluid op de achtergrond kan de slaap bevorderen. We gebruiken muzikmobiles of zetten kortdurend muziek op zoals fluitende vogels in de natuur, klassieke muziek totdat het kind slaapt.

White noise zetten we niet in omdat de monotone geluiden ervoor kunnen zorgen dat de hersenen niet tot rust komen wat nodig is om te herstellen. Daarnaast zou white noise tot gehoorschade kunnen leiden.

We kunnen een muziek als onderdeel van het bedritueel gebruiken als:

- deze op ruime afstand van een kind (min. 1 meter) wordt geplaatst/opgehangen.
- geluid is afgesteld op maximaal 60 decibel; het moet een achtergrondgeluid blijven
- we geen mobiele telefoon hiervoor gebruiken.

3. Slapen op de groep

Zoals hierboven beschreven is een veilige plek om te slapen in een gecertificeerd bed welke voldoet aan alle eisen van veilig slapen. Een kinderwagen of hangwieg voldoet hier niet aan. We streven ernaar kinderen in bed in de slaapkamer te laten slapen. Dat geven we

tijdens een rondleiding ook bij ouders aan, we leggen het belang uit van het leren slapen in bed op de rug van een kind voordat het op de opvang start.

We leggen daarbij het risico op wiegendood uit. Echter het daadwerkelijk slapen is ook van groot belang. Sommige ouders geven er de voorkeur aan dat er direct toezicht is groep bij het slapen.

Of een kind is erg onrustig in bed en raakt overstuur. We kunnen dan een (evacuatie)bedje of een speciale babywieg in de groep plaatsen zodat er direct toezicht kan zijn.

Dit gebruiken we als tijdelijke oplossing en alleen voor baby's die nog niet kunnen draaien. Voorwaarde hierbij is dat het bed op een rustige plek in de ruimte kan staan en we de temperatuur van de ruimte meten. Deze mag niet te hoog zijn.

4. Communicatie met ouders

Het is van groot belang dat alle betrokkenen, zowel professionals als ook ouders het beleid van veilig slapen kennen en hiernaar handelen. Communicatie vanuit pedagogisch professionals naar ouders en andersom is hierbij zeer belangrijk.

4.1 Communicatie bij aanmelding

Tijdens een rondleiding brengen we ouders al voor de geboorte van hun kind op de hoogte van ons veilig slapen beleid. Er zijn dan nog geen verzorgingsroutines ontstaan bij ouders.

Ouders kunnen op deze manier hier alvast rekening mee houden en zijn goed voorbereid als hun kind start in de opvang.

Belangrijke aandachtspunten:

- Zodra ouders voor een rondleiding komen of hun kind aanmelden ontvangen zij een flyer over (de voorwaarden van) veilig slapen zodat de overgang tussen thuis en de opvang zo klein mogelijk wordt.
- Tijdens een rondleiding vertellen we dat het belangrijk is dat als het kind start op de opvang een kind op de rug, in een slaapzak in een bed slaapt. Ook vertellen we ouders dat we binnen Etuda kinderen niet inbakeren of op de buik/zij leggen.
- We benoemen ons protocol veilig slapen. Deze is voor ouders ook inzichtelijk op onze website.
- Voor meer informatie over veilig slapen en alternatieven voor inbakeren verwijzen we ouders naar kinderveiligheid.nl.

4.2 Start op de opvang

Voor jonge baby's blijkt de overgang van thuis naar kinderopvang vaak een grote gebeurtenis. Want er verandert veel voor een baby op de kinderopvang. Andere verzorgers, nieuwe geluiden en geuren, een ander bedje, een afwijkende dagindeling, en vaak voeding uit een flesje. Deze veranderingen van routine kunnen stress veroorzaken. Stress kan van invloed zijn op de risicofactoren rond wiegendood. Daarom vinden we het belangrijk om een baby langzaam te laten wennen, om de overgang van thuis naar de kinderopvang zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Belangrijke aandachtspunten:

- Bij de intake/kennismaking bespreken we het veilig slapen beleid met ouders. We vragen ouders hoe hun baby thuis slaapt en of er bijzonderheden zijn. Belangrijke informatie is ook hoe de zwangerschap en bevalling zijn geweest, ook wanneer kinderen zijn geboren. Te vroeg geboren kinderen hebben een grotere kans op wiegendood.
- Als er slaapgewoonten zijn die afwijken van ons beleid, bespreken we dit met de ouders.

We vragen naar achterliggende redenen van het verzoek en samen kijken we naar oplossingen. Het zoveel mogelijk gelijktrekken van de slaapgewoonten thuis versus opvang is belangrijk.

- Voordat de baby voor het eerst naar de opvang gaat, komt de baby enkele malen om te wennen. Minimaal één van deze wennmomenten bevat ook een slaapmoment. Wennen met de ouder op de groep kan de overgang versoepelen. De ouder kan bijvoorbeeld het kind zelf in bed leggen. Zo leert het kind vanuit een vertrouwd gezicht een andere omgeving kennen.
- Tijdens de wennperiode wordt met de ouders besproken dat het belangrijk is om alle bijzonderheden ten aanzien van het welzijn van de baby, maar ook qua ontwikkeling te melden bij de overdracht in de ochtend.
Denk hierbij aan de fase waarin de baby gaat omdraaien van rug naar buik, veranderingen in aantal slaapjes, etc. Bijzonderheden leggen we vast in het ouderportaal bij kindgegevens zodat iedereen op de hoogte is.
- Alle bovengenoemde stappen worden opnieuw doorlopen, wanneer ouders een tweede, derde etc. kindje aanmelden bij onze opvang. Dit om ervoor te zorgen dat de aandacht voor de preventie van wiegendood niet verslapt.

5. Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid

Wij zijn als kinderopvangorganisatie verantwoordelijk voor het waarborgen van de veiligheid en gezondheid van het kind, ook als er met toestemming van ouders afgeweken wordt van het reguliere beleid. In geval van afwijkende slaapverzoeken van ouders zullen wij daarom altijd een professionele afweging maken of het tegemoet komen aan dat verzoek voldoende veilig en gezond is voor het kind tijdens de opvang.

Als bij hoge uitzondering op het verzoek ingegaan wordt, moeten ouders een schriftelijk toestemmingsformulier ondertekenen. Deze schriftelijke toestemming dient om te kunnen aantonen dat de organisatie veilig en zorgvuldig te werk is gegaan. In geval van aansprakelijkheidsstelling is dat van belang. Juridische aansprakelijkheid valt te toetsen aan de mate waarin men nalatig of onzorgvuldig is geweest. Bij beoordeling zal worden gekeken naar beleid en uitvoering.

De pedagogisch professional is verantwoordelijk voor:

- Het naleven van de maatregelen beschreven in het protocol.
- Eventuele problemen in de praktijk te signaleren en te melden bij de manager.
- Ongelukken of bijna ongelukken te registreren en te melden aan de manager.

De manager is verantwoordelijk voor:

- Het onder de aandacht brengen van het protocol en het borgen van de uitvoering van maatregelen uit het protocol in de praktijk.
- Verzorgen van nazorg bij een (bijna) ongeluk.

In geval van een calamiteit handelen we als volgt:

- Blijf kalm
- Prikkel de baby (zonder krachtig te schudden, ondersteun het hoofd). Pas bij niet reageren op prikkelen mond op mondbeademing toe en daarna hartmassage.
- Roep hulp van collega's
- Bel direct 112
- Informeer de manager en ouders.
- Maak notities, inclusief alle tijdstippen, om zo volledig mogelijk te kunnen rapporteren wat er is gedaan vanaf het moment waarop de baby naar bed is gebracht tot het moment wanneer de baby is gevonden. Leg dit vast in het formulier incidentenmelding.